

Ha öt művész összekapaszkodik...

*Forma – Szín – Harmónia című tárlat
a zalaegerszegi Városi Kiállítóteremben*

A képzőművészeti életben változatos kiállítás-szervezési elképzelésekkel találkozunk. Lehet csoportosító elv a hely és idő, stílus, s találkozzhatunk egészen különleges elképzelésekkel is.

Nos, biztosan az egyéni megoldások közé tartozik az, amit Szényi Zoltán festőművész talált ki, amikor négy egykori csoporttársát kereste meg, hogy állítsanak ki közösen, a zalaegerszegi városi kiállítóteremben. Öt pécsi tanárképzős, a hatvanas évekből, akikből mára ismert művész lett, nyugdíjas pedagógus, akik a tanári pálya, a tanítás mellett próbálták elérni a művészet magaslatait. Nem törtek nagy babérokra, a klasszikus hagyományokat követték, s legszűkebb környezetük ihlette elsősorban őket. Gyakran szoktuk idézni: „Magyar táj magyar ecsettel”. Nos, rájuk mindenképpen vonatkozik ez a megállapítás. Az oktatás közepette elmerültek azokban a feladatokban, amik számukra a szakmai kiteljesedést jelentették. Aki e téren kicsit is ismerős: az tudja, ez a lehetőség egy szerény pályát eredményez, ám a megvalósulás örömét aligha lehet elvitatni helyi művészeinktől. Szényi Zoltán példáját jól ismerjük, kiváló akvarelljei, festményei meghozták neki a rangot, s társai hasonló cipőben járnak. Ki-ki a maga műfajában találta meg az önmegvalósítás értelmét, az ecsetet forgatva, vagy a vésővel keresve a legmegfelelőbb formát.

Klasszikus hagyományokat emlegettünk: valóban, egyikük sem hagyta el messzire a realizmus varázskörét, megelégedtek a látvány leképezésével. (Pásztor János próbálkozott egy szöveges festménnyel, de ez inkább kivételnek számít.) Portrék, tájképek, zsánerek, a legszemélyesebb élmények jelennek meg a festményeken, grafikákon.

K. Rácz Klára portrészorozata igazán lenyűgöző. Az avított tünő metódus itt egy életformát tükröz: a szűkebb, kisvilág alakjainak csoportozatát. A *Mariska néni* vagy az *Esti beszélgetés* meghittsége betekintést enged a mai magyar létviszonyokba, a vidéki élet kis szögleteibe. Egy ránc, egy mosoly, egy szempár röpít bennünket azokba a szférákba, ahol lelassult az élet, s nagy csöndek borítják be a megállapodott viszonyokat. A festő vissza akarja adni legbensőbb érzését, kötődését: azt, itt

vagyok, veletek vagyok, egy vagyok a megfestettel. Számomra e portréművészet az *Öreg részegessel* nyeri el valódi csúcspontját: egy olyan karaktert sikerült elkapnia, amelynek tragikus mivoltában ott ragyognak a humor és megbocsátás jegyei. K. Rácz Klára nem vállal túl sokat, ám azt maradéktalanul teljesíti.

Pásztor János igényesebb: nagyobb feladatokra tör. Formai világa bonyolultabb, mindenképpen mélyebbre akar hatolni. Szokatlan nézőpontokat keres (és talál), figuráinak egy-egy részletére igyekszik koncentrálni. Többlet utáni vágyát közvetíti az olyan kép, mint a *Partot érők*, ahol a víz és kövek játékának keres megfelelő kifejezést. (Talán e maximalizmus sikertelen megfogalmazása a *Dénes barátom mindörökké* című festménye, amelyen a különböző – nem túl szerencsés – motívumok utalnak az elmúlásra.) Viszont a *Zeneszüneten* a nyugvó kéz és a hegedű teste még e nyugalmi helyzetben is összetartozik. A *Plasztikus szépség* pedig hódolat a női test harmonikus formái előtt. Két tájképe – *Kőmosós szurdok* és *Eggyé válás* – a természet misztériuma előtti tisztelgés. Szólistája pedig a zenélő ember áhítatának, azonosulásának vonzó modellje.

Zsuppán István a naiv konstruktivizmus óvatos elkötelezettje. Meglátja témáiban a szerkezetet, a geometrikus játékot, és finom élel meg is jeleníti ezt. A *Dráva part* feltétlenül e jegyben született: a partszéli lombok egységesülő tömbjei és a fénycsíkokkal szabadalt, végtelen optikára állított víztűkör meredeken szakadnak egymásba, és mindezt a drámai látványt megkoronázza a vonalkázott „égi kárpit”. Kacérkodik a „balatoni” sárkányokkal, motor nélküli repülőekkel is, de nem sikerült mindig elkapnia a „látvány lényegét”. (*Balaton*) A *Június Vaszaron* a gabonatábla és a falu házainak, templomának kontrasztjára épül: a bakonyi falvak naiv báját közvetítve. A *Ferences barokk* pedig az épület ornamentikájának titkait igyekszik visszaadni.

Antal József a grafika művésze. Ceruzarajzai bravúros megnyilatkozások. A finom részletek, a leheletnyi apróságok, az alig észrevehető különbségek jelennek meg vonalai nyomán. A két rajz – *Nagyapám* és *Nagyanyám* – a szeretet megnyilatkozásai, az *Apám beteg* pedig az egyszerű munkásember apoteózisa. A görnyedt tartásban, az elesettségekben is jelen van a tette készség. A micisapkás fej tehetetlenségében, elesettségében is erőt sugároz. Tájképein ugyanez a részletgazdagság dominál: a *Csodálatos Szalajka I-II.* és a *Toszkánai táj* a bukolikus derű elementáris megnyilatkozásai. Festményei, tájképei erős színekkel készültek: mint a *Tavaszi domboldal*, vagy a *Késő őszi randevú*. A *Piroska* című színes akta ugyancsak figyelemre méltó. Szobrai is érdekesek: plasztikai érzéke nyilvánvaló. *Corpusa* méltó megjelenítése a szenvedő Megváltónak, a *Bűnbeesés* pedig edényi elcsábítás jelenetét formálta kerámiába.

Klasszikus megközelítésről beszéltem, de Szatyor Győző – elsősorban szobrász – nem igazán fér e keretbe. Talán a félabsztrakttal írható le plasztikai világa. Fa-konstrukciói a téralakításnak mesészerű variációi: több *Bálványfa* című szobor került ki kezéből, melyek az emberi test és a fa viszonyát vizsgálják, különböző nézőpontokból. Az oltárszerű kompozíciók fölé magasodik a fa, s alatta a felszabaduló, bezáródó, ünneplő emberalakok. A stilizáló plasztikai „mesék” a magasba törés jelképei (is) lehetnek. A *Szerszámlemlékek* közelebb állnak a rurális avantgárdhoz: a különböző formációk ebből a szerszámvilágból nőnek ki, frissen készülve. A vasalt fa készítmények emlékeztetnek igára, szerszámnyélre, a régi falusi világ eszközeire. Gondos megmunkáltságuk némi nosztalgiával hozza vissza az elsüllyedt múlt tárgyi rekvizitumait. Szatyor Győző azonban fest is: jó

Antal József: Bűnbeesés

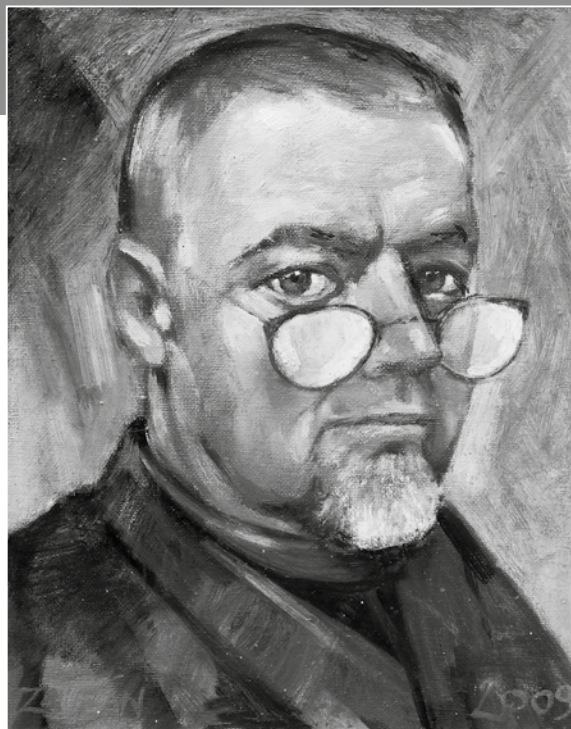
Szatyor Győző: Bálványfa

K. Rác Klára: Öreg részeges

Zsuppán István: Önarckép

néhány plasztikai motívumát képein is viszontlátjuk. Számomra a *Vas fiai* és *Busók* váltak emlékezetessé: az általa kidolgozott szürreális megjelenítés egyedi megoldásaiban.

Végül Szényi Zoltán, az ötletgazda, a szervező az, aki az akvarellről mindent tud. A tájélmény elementáris erővel válik képélménnyé: a bravúros ecsetkezelés, a színek érzékeny alkalmazása, a pillanat lendülete, sodra tükröződik képein. Egy-két folt, ecsetnyom, színárnyalat – máris kibontakozik a látvány (*Domboldal, Holdfényben*,

Szényi Zoltán: Sopron

Estefelé), máskor a hajnali Zalaegerszeg jellegzetes, központi utcarészlete kerül ecsetvégre. Vagy Kávás jellegzetes házai, Sopron épületei jelennek meg vásznain. Őt is izgatják a téli fények: a lilás-barnás foltokból összeáll a *Téli Zala*. Az *Öreg tölgy* feketés jelenése morózusan üli meg környezetét. A humor sem hiányzik: a *Dorka és én* című kép unokáját és az ő karikatúráját ábrázolja.

Végül mit mondhatunk? A választott cím: *Forma – Szín – Harmónia* találó, kifejezi a kiállítók törekvéseit. Olykor szokták mondani: minden egyszerre van. Míg a képzőművészeti centrumokban izgatott kísérletezés zajlik, addig a magyar vidék alkotói eleget tesznek a bevált, megszokott ösztönzéseiknek. S szerintem – jól van így. A nyomot hagyni örök emberi vágya ilyen módon (is) láthatja az őt körülvevő világot. A kedveset, otthonosat, a mindannyiunk által jól ismertet. S ennek megörökítése ugyancsak kikerülhetetlen feladat.

Pásztor János: Kómosó szurdok

Kiállítási enteriőr

